

Sygn. akt VIII GC 286/11

## WYROK

**WIMIENIURZECZYPOSPOLITEJPOLSKIEJ**

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Górską

Protokolant stażysta Patrycja Predko

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2013 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

**I** zasądza od pozwanej (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. kwotę 500.000 (pięciuset tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 26 października 2011 r.;

**II** zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 32.696,04 zł (trzydziestu dwóch tysięcy sześciuset dziewięćdziesięciu sześciu złotych czterech groszy) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 286/11

## UZASADNIENIE

Powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 500.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 26 października 2011r. i kosztami postępowania. W uzasadnieniu powódka wskazała, że w dniu 13 września 2011r. pozwany dokonał przelewu kwoty 500.000 zł z rachunku powódki na rzecz M. M. pomimo braku polecenia przelewu. Podniosła, że powódce nie jest znana ta osoba, a o fakcie przelewu prezes zarządu powódki M. R. dowiedział się po sprawdzeniu historii konta w dniu 19 września 2011r. W trakcie wyjaśnień okazało się, że wypłaty dokonano w oparciu o podpisane przez M. R. polecenie przelewu, opatrzone pieczęcią powódki. Tymczasem M. R. od 11 do 18 września 2011r. przebywał w Hiszpanii, zaś porównanie podpisów prowadzi do wniosku że na analizowanym poleceniu przelewu podpis prezesa zarządu powódki i pieczęć firmowa zostały podrobione. Ponadto przedstawiciele powódki nie dokonywali operacji w oddziale banku, w którym doszło do wypłaty, lecz jedynie przez Internet.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwana przyznała fakt realizacji przelewu. Wskazała jednocześnie, że pracownicy pozwanej dochowali staranności, dokonano weryfikacji podpisu i porównania go z wzorem podpisów oraz sprawdzenia dowodu tożsamości. Następnie transakcja została sprawdzona przez naczelnika wydziału. Pozwana podniosła, że powódka powzięła wiadomość o przelewie przed powrotem M. R. z wyjazdu, jako że osoby uprawnione do korzystania z rachunku bankowego logowały się na koncie firmowym powodowej spółki w dniu dokonania przelewu i w dniach następujących. Pozwana uznała, że nie

miała możliwości zapobieżenia popełnieniu przestępstwa, jako że przedstawione dokumenty, weryfikowane przez trzy osoby, były formalnie zgodne z danymi posiadanymi przez bank. W ocenie pozwanej wykonanie umowy należy oceniać również przez pryzmat art. 471 i nast. k.c. To zaś nakazuje badać, czy nie zaszły okoliczności skutkujące zwolnieniem dłużnika od odpowiedzialności. Pozwana zachowała najwyższą staranność przy realizacji dyspozycji, zaś zakres wiedzy osoby składającej przelew świadczy o tym, że ochrona informacji w powodowej spółce była niewystarczająca i powódka współprzyczyniła się do powstania szkody.

**Sąd ustalił następujący stan faktyczny:**

Powódkę (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i pozwaną (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną w W. łączyła umowa rachunku bankowego z dnia 22 października 2009r. Na jej mocy pozwana zobowiązała się do otwarcia i prowadzenia dla powódki rachunku bieżącego o numerze (...), służącego do przechowywania środków pieniężnych oraz do przeprowadzania rozliczeń wynikających z wykonywanej działalności (§1 pkt 1).

**Dowód:**

- umowa rachunku bieżącego z dnia 22.10.2009r. z załącznikami k. 20-30, 110-114
- aneksy do umowy rachunku bieżącego k. 108-109

Załącznik do umowy stron stanowił Regulamin rachunków bankowych dla klientów instytucjonalnych w (...) Banku (...) Spółce Akcyjnej. Zgodnie z regulaminem powódka zobowiązana była złożyć Kartę wzorów podpisów, zawierającą wykaz osób uprawnionych do dysponowania rachunkami albo środkami zgromadzonymi na rachunkach, zakres uprawnień oraz sposób podpisywania dyspozycji. W §8 pkt 3 wskazano, że pozwana nie zrealizuje dyspozycji posiadacza rachunku i nie poniesie odpowiedzialności w razie złożenia dyspozycji przez osoby nieuprawnione do dysponowania rachunkiem albo do dysponowania środkami na rachunku.

**Dowód:**

- regulamin rachunków bankowych k. 31-37

Zgodnie z wnioskiem powódki dostęp do rachunków i składania dyspozycji w jej imieniu za pośrednictwem elektronicznych kanałów dostępu posiadali prezes zarządu powódki M. R., I. P. i główna księgowa J. C.. Złożona została również karta wzorów podpisów, na której wzór podpisu umieścił M. R..

Do dokonywania przelewów w tradycyjnej formie (nie elektronicznej) był wyłącznie M. R.. J. C. i I. P. nie były uprawnione do dokonywania wypłat gotówkowych. Faktycznie J. C. przygotowywała polecenia przelewów w formie elektronicznej, lecz realizował je M. R.. Prezes zarządu powódki nie dokonywał przelewów przy wykorzystaniu papierowego druku polecenia. Sporadycznie pobierał środki z konta z bankomatu, tylko on posiadał karty płatnicze.

**Dowód:**

- aktywacja dostępu k. 115, 117
- potwierdzenie odbioru haseł k. 116, 118-119
- karta wzorów podpisów k. 139-140
- wydruk k. 79-81
- zeznania świadka C. W. k. 183-185
- zeznania świadka J. C. k. 185-187

- zeznania świadka I. P. k. 187-189
- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

Pieczęcią firmową powodowej spółki dysponował oddział w S. i w L..

***Dowód:***

- zeznania świadka I. P. k. 187-189

Konto firmowe powodowej spółki prowadzone było przez Oddział Korporacyjny pozwanej w S., mieszczący się przy al. (...). W siedzibie tego oddziału

realizowane były dyspozycje dotyczące rachunku bieżącego powódki.

***Dowód:***

- zeznania świadka J. C. k. 185-187
- zeznania świadka C. W. k. 183-185
- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

Prezes zarządu pozwanej M. R. w dniach od 11 do 18 września 2011 roku przebywał na wycieczce w Hiszpanii, zorganizowanej przez koncern chemiczny B. P. dla klientów koncernu. Już 10 września 2011r. udał się do W., skąd samolotem dostał się do miejscowości F..

***Dowód:***

- informacja z biura (...) k. 38-39
- dokumenty podróży k. 40-41
- rezerwacja k. 42
- bilety k. 43-48
- dokument z wizyty lekarskiej k. 49
- recepta k. 50
- rachunek k. 51
- dowód wpłaty k. 52
- oświadczenie z dnia 19.09.2011r. k. 53
- korespondencja mailowa k. 54-55
- zeznania świadka C. W. k. 183-185
- zeznania świadka P. H. k. 189-190
- zeznania świadka K. R. k. 190-191
- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

W okresie pobytu M. R. poza S. zarówno upoważnieni pracownicy powódki, jak i prezes zarządu logowali się na koncie firmowym spółki. M. R. logował się m.in. w dniach 12 i 15 września 2011r., zaś pozostałe osoby także 13 września 2011r. M. R. logował się w systemie H., w którym przygotowywane są paczki przelewów, a następnie składał podpis elektroniczny posługując się indywidualnym hasłem i tokenem, szyfrującym kod (...). Bieżące dokonywanie transakcji było konieczne również podczas nieobecności M. R. w Polsce z uwagi na upływ terminów płatności należności wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz firm transportowych. M. R. podczas logowania w systemie nie zwrócił uwagi na przelew, wykonany w dniu 13 września 2011r., nie badał wówczas historii konta.

**Dowód:**

- wydruk logowań k. 128-134, 302-303
- uzupełnienie k. 304-305
- zeznania świadka J. C. k. 185-187
- zeznania świadka I. P. k. 187-189
- zeznania świadka M. G. k. 195-197
- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

W dniu 13 września 2011r. w II Oddziale pozwanego banku, mieszczącym się przy Placu (...) w S. zostało złożone polecenie przelewu kwoty 500.000 zł z konta powódki na rzecz D. M.. Polecenie zostało opatrzone pieczęcią firmową powódki, podpisem i datą. Druk polecenia przelewu wypełniony został ręcznie, drukowanymi literami. Jako tytuł przelewu wskazano „AKT NOTARIALNY REP. (...)”.

Osoba składająca polecenie przelewu obsługiwana była przez pracownika banku (...). Po wpisaniu numeru rachunku w systemie pojawiła się informacja, że numer rachunku jest nieprawidłowy. W związku z powyższym klient uznał, że wróci po ustaleniu właściwych danych. J. M. nie weryfikowała tożsamości klienta ani podpisu na poleceniu przelewu z tym, widniejącym na karcie wzorów podpisów.

**Dowód:**

- polecenie przelewu k. 19
- zeznania świadka C. W. k. 183-185
- zeznania świadka J. M. k. 191-193
- zeznania świadka M. G. k. 195-197
- nagranie z monitoringu banku - płyty CD-R opisanej jako „(...),(...) (...), (...)”, znajdujące się w aktach postępowania przygotowawczego o sygn. (...), k. 230-233
- nagranie z monitoringu banku – płyty opisanej jako (...), godzina 15.37-15.53 k. 319, 389

Po około godzinie ta sama osoba zjawiała się w oddziale pozwanej przy placu (...) z wypełnionym drukiem przelewu. Z uwagi na fakt, że J. M. kończyła zmianę i obsługiwała innego klienta mężczyzna został poproszony do stanowiska, przy którym obsługiwała klientów Z. Z.. Pracownica ta zweryfikowała pieczęć i podpis na poleceniu przelewu w oparciu o kartę wzorów podpisów (...), na której umieszczona jest również pieczęć firmowa powódki. Sprawdziła również dane osoby składającej dyspozycję przelewu w oparciu o przedstawiony dowód tożsamości. Informacje wynikające z dowodu osobistego, w tym numer PESEL, były zgodne z danymi osoby uprawnionej do dokonania przelewu – prezesa zarządu pozwanej M. R.. Z uwagi na wartość przelewu ponownego sprawdzenia w powyższym zakresie dokonała

naczelnik Wydziału Operacji A. O.. Uznała, że treść, układ i krój liter pieczęci nie budzą podejrzeń. W konsekwencji przelew został wykonany.

**Dowód:**

- zeznania świadka J. M. k. 191-193
- zeznania świadka Z. Z. k. 193-195
- zeznania świadka M. G. k. 195-197
- zeznania świadka A. O. k. 197-198
- notatki służbowe k. 120-121
- nagranie z monitoringu banku - płyty CD-R opisanej jako „(...),(...), (...)”, znajdujące się w aktach postępowania przygotowawczego o sygn. (...), k. 230-233
- nagranie z monitoringu banku – płyty opisanej jako (...), godzina 15.37-15.53 k. 319, 389
- wyciąg z rachunku k. 58-59
- zestawienie operacji k. 86-87

Na dokumencie polecenia przelewu z dnia 13 września 2011r. na kwotę 500.000 zł, przedłożonym w pozwanym banku nie było autentycznego podpisu M. R. ani innych zapisów tekstowych od niego pochodzących. Zestawienie stylu pisma z polecenia przelewu oraz dokumentów, sporządzonych lub podpisanych przez M. R. prowadzi do innego odbioru wizualnego i stylistycznego. Odmienna jest budowa większości znaków graficznych. Na poleceniu przelewu linie biegną ciężko i zauważalne są punkty zatrzymania środka pisarskiego, załamania linii. Brakuje charakterystycznej kropki kończącej podpis M. R.. Wskazuje to na przerysowanie konstrukcji podpisu z nieustalonego oryginału, obrysowanie kreacji z dokumentu podłożonego.

Przy braku materiału porównawczego w postaci kilku podpisów i podstawowego sprzętu niemożliwe byłoby stwierdzenie nieautentyczności podpisu przez osobę nieprzeszkoloną w dziedzinie badań graficzno- porównawczych.

Odcisk pieczętki firmowej nie jest tożsamy z pieczętką używaną przez powodową spółkę. Różni się on krojem i czcionką, a różnice te są ewidentne i łatwo dostrzegalne.

**Dowód:**

- opinia biegłego sądowego J. T. k. 348-354, 385-388
- polecenie przelewu k. 19
- oryginały dokumentów i wzorów podpisów k. 355
- umowa rachunku bieżącego z dnia 22.10.2009r. z załącznikami k. 20-30, 110-114
- aneksy do umowy rachunku bieżącego k. 108-109
- karta wzorów podpisów k. 139-140

W okresie około miesiąca poprzedzającego dokonanie przelewu w dniu 13 września 2011r. pracownicy pozwanego banku nie logowali się do rachunku bankowego powodowej spółki. Do karty wzorów podpisów przed wskazaną datą logowali się w 2010 roku.

**Dowód:**

- zeznania świadka M. G. k. 195-197

O fakcie dokonania przelewu środków w wysokości 500.000 zł z konta spółki (...) powzięła informację w dniu 14 września 2011r. po ściągnięciu wyciągu z konta. Wówczas uznała, że kwota ta została przeznaczona na zakup nieruchomości, a prezes zarządu spółki nie poinformował jej o transakcji. Takie sytuacje miały miejsce wcześniej przy zakupie nieruchomości w P. i B., gdzie przelewy opiewały na kwoty przekraczające 200.000 zł. Kwoty kilkuset tysięcy przeznaczane były również na zakup zbóż. W związku z tym główna księgowa zaksięgowała przelew w rozrachunkach do wyjaśnienia.

**Dowód:**

- zeznania świadka J. C. k. 185-187

- zeznania świadka I. P. k. 187-189

- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

M. R. powziął informację o przelewie kwoty 500.000 zł z konta powodowej spółki w dniu 19 września 2011r. podczas przeglądania historii konta. Wówczas zlecił wyjaśnienie sprawy przedstawicielowi handlowemu powódki C. W.. Ten zaś zwrócił się o wyjaśnienie sprawy i zwrot przelanej sumy do analityka pozwanego banku (...).

M. R. konsultował się również z J. C., za pośrednictwem której skontaktowano się z doradcą spółki (...). Po sprawdzeniu dokumentacji poinformowano powódkę, że przelew został dokonany i nie był skutkiem błędu systemu. Powódce przesłany został skan przelewu, stanowiący podstawę do realizacji dyspozycji.

**Dowód:**

- zeznania świadka C. W. k. 183-185

- zeznania świadka J. C. k. 185-187

- zeznania świadka I. P. k. 187-189

- zeznania świadka M. J. k. 199

- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

Pismem z dnia 6 października 2011r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 500.000 zł w terminie 5 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Wezwanie zostało doręczone pozwanej w dniu 7 października 2011r. W odpowiedzi pozwana poinformowała, iż podjęła czynności niezbędne do odzyskania kwoty z tytułu wykonanego przelewu. Odmówiła dobrowolnego spełnienia świadczenia wskazując, iż bank dochował wszelkich aktów staranności wymaganych dla należytego wykonania obowiązków wynikających z umowy rachunku bieżącego. Pracownik banku sprawdził bowiem wzór pieczęci, podpisu oraz dokonał weryfikacji osoby składającej przelew w oparciu o dokument tożsamości.

**Dowód:**

- wezwanie do zapłaty z dnia 6.10.2011r. k. 61

- potwierdzenie odbioru k. 60

- pismo pozwanej z dnia 17.10.2011r. k. 63

- pismo pozwanej z dnia 19.10.2011r. k. 64-65

W dniu 19 września 2011r. powódka złożyła w Prokuraturze Rejonowej Szczecin – Śródmieście w Szczecinie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez osobę, która podała się za D. M., polegającego na podrobieniu podpisu M. R. i doprowadzeniu do przelania z rachunku bankowego powódki na konto D. M. kwoty 500.000 zł. Zawiadomienie o podejrzeniu posłużenia się fałszywym dokumentem przelewu na kwotę 500.000 zł przez osobę podającą się za D. M. złożyła także w dniu 27 września 2011r. pozwana.

**Dowód:**

- zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z dnia 19.09.2011r. k. 142-144

- dowód doręczenia k. 145

- zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z dnia 27.09.2011r. k. 125-127

- uzupełnienie do zawiadomienia k. 300-301

- zeznania M. R. w charakterze strony k. 200-203

Powódka wniosła także o zablokowanie przelewów wychodzących papierowych oraz wypłat gotówkowych w kasie z trzech rachunków bankowych, w tym o numerze (...). W odpowiedzi pozwana wskazała na niemożliwość zablokowania konkretnego kanału wykonywanej czynności.

W piśmie z dnia 24 listopada 2011r. pozwana przyznała, że doszło do wypłaty środków pieniężnych z rachunku powódki przez osobę nieuprawnioną.

**Dowód:**

- pismo powódki z dnia 19.09.2011r. k. 122

- pismo powódki z dnia 19.09.2011r. k. 123

- pismo pozwanej z dnia 21.09.2011r. k. 124

- pismo pozwanej z dnia 24.11.2011r. k. 141

**Sąd Okręgowy zważył, co następuje:**

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalony został na podstawie dokumentów przedłożonych przez strony wraz z pozwem i odpowiedzią na pozew, a także pismem powódki z dnia 21 grudnia 2011r. Żadna ze stron nie zgłaszała zarzutów co do treści czy formy dokumentów, zaś Sąd również nie powziął wątpliwości co do ich autentyczności. Szczególnie istotne znaczenie w kontekście zgromadzonego materiału dowodowego miały dokumenty opatrzone podpisem prezesa zarządu pozwanej i pieczętą firmową powódki, które stanowiły podstawę do sporządzenia opinii przez biegłego sądowego w zakresie badań dokumentów. Podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków oraz M. R. w charakterze strony. Podkreślenia wymaga fakt, że zeznania te korespondują ze sobą w zakresie odtworzenia przebiegu zdarzeń związanych z przedłożeniem polecenia przelewu w dniu 13 września 2011r. w oddziale pozwanego banku, czynności podjętych przez pracowników, a także reakcji pracowników powódki i jej prezesa zarządu na informację o przelewie środków z konta bankowego. Stanowiska stron były rozbieżne jedynie w zakresie daty powzięcia informacji o przelewie przez powódkę, jako że strona pozwana wskazywała na zapoznanie się przez przedstawicieli powódki z historią rachunku bezpośrednio po dokonaniu przelewu. Konsekwentne zeznania C. W., J. C., I. P. i M. R. wskazują na zapoznanie się z historią konta w dniu wypłaty kwoty 500.000 zł. Logiczne

i uzasadnione są jednak twierdzenia wskazanych pracowników powodowej spółki, z których wynika, iż transakcje opiewające na kilkaset tysięcy złotych w kontekście charakteru dokonywanych przez powodową spółkę transakcji i charakteru prowadzonej działalności nie stanowiły nadzwyczajnego zdarzenia. Stąd zrozumiałe jest oczekiwanie do powrotu M. R. na wyjaśnienie tytułu przelewu i niepodejmowanie natychmiastowej interwencji w pozwanym banku. Sąd nie znalazł podstaw do odmówienia wiarygodności zeznaniom M. R., wedle których logował się w systemie jedynie w celu akceptacji przelewów dotyczących terminowych płatności, a nie dokonywał analizy przepływów środków pieniężnych.

W tym miejscu wskazać należy, że Sąd zaliczył w poczet materiału dowodowego dokumenty z akt postępowania przygotowawczego, w tym protokoły przesłuchań świadków, z wyjątkiem tych, którzy nie byli przesłuchani także w niniejszej sprawie. Z uwagi na obowiązującą w postępowaniu cywilnym zasadę bezpośredniości Sąd poczynił ustalenia faktyczne przede wszystkim w oparciu o zeznania, złożone przez wskazane osoby w toku niniejszego postępowania. Protokoły zeznań świadków przesłuchanych w toku postępowania przygotowawczego mogły służyć jedynie w celu wykazania rozbieżności w zeznaniach tych samych osób; takich jednak rozbieżności pozwana nie wykazała.

Za wiarygodną uznał sąd również opinię biegłego J. T.. Opinia ta jest szczegółowa i zawiera wszechstronną analizę zgromadzonego materiału dowodowego. Zawarte w opinii wnioski zostały uzasadnione przeprowadzonymi badaniami pisma, udokumentowanymi graficznie wraz z opisem. Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż wnioski opinii są jednoznaczne, a przy tym poparte obszerną argumentacją. Zgłoszone przez strony wątpliwości co do treści opinii biegły usunął podczas wyjaśnień, złożonych na rozprawie w dniu 30 stycznia 2013r. Przedstawione przez biegłego wnioski, poparte wiadomościami specjalnymi okazały się przydatne dla ustaleń dotyczących autora polecenia przelewu, stanowiącego podstawę do realizacji dyspozycji w dniu 13 września 2011r.

Sąd oddalił wnioski dowodowe, zgłoszone w dalszych pismach procesowych, uznając je za spóźnione w kontekście brzmienia art. 479<sup>12</sup>§ 1 k.p.c. i art. 479<sup>14</sup>§ 1 k.p.c. Z tego względu oddaleniu podlegały wnioski o przeprowadzenie dowodu z wyciągu z rachunku spółki (...) oraz dokumentu, potwierdzającego akcept elektroniczny.

Sąd oddalił również wniosek strony pozwanej o zawieszenie postępowania, oparty na przepisie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli ujawni się czyn, którego ustalenie w drodze karnej lub dyscyplinarnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej. Uzasadniając wniosek o zawieszenie postępowania pozwana wskazywała, iż rozstrzygnięcie sprawy w drodze karnej może rzutować na stopień winy i zakres jej odpowiedzialności. W tym zakresie powoływała się zarówno na postępowanie prowadzone przeciwko D. M., jak i postępowanie dotyczące współsprawstwa. Należy jednak zauważyć, że przedmiotem postępowania karnego jest czyn popełniony przez D. M., którego ustalenie pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Do tej pory nie został zaś ujawniony jakikolwiek czyn M. R., w szczególności dotyczący jego współsprawstwa. W konsekwencji zaś przedwczesne jest wywodzenie, że postępowanie przygotowawcze może mieć jakikolwiek wpływ na zakres odpowiedzialności pozwanej, stąd brak przesłanek do zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. Ubocznie wskazać można jedynie, że w razie ujawnienia się analizowanego czynu w przyszłości, okoliczność taka może stanowić podstawę do wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c.

Na podstawie zeznań świadków, prezesa zarządu powódki, nagrania z monitoringu oraz opinii biegłego sądowego możliwe było jednoznaczne ustalenie, że polecenie przelewu z dnia 13 września 2011r. nie zostało złożone przez upoważnionego do składania dyspozycji dotyczących rachunku o numerze (...) - M. R.. Strona pozwana nie kwestionowała powyższej okoliczności, przyznając ją nadto w pismach kierowanych do powódki (pismo z dnia 24.11.2011r. k. 141). Pracownicy pozwanego banku, które obsługiwały klienta składającego polecenie przelewu - J. M., Z. Z. i A. O. jednoznacznie wskazały, że nie był nim M. R.. Powyższą okoliczność potwierdzają nagrania z systemu monitoringu. Z tych względów oczywistym jest, że osoba, która stawiała się w oddziale pozwanej z analizowanym dokumentem, pomimo okazania dowodu tożsamości M. R., nie była uprawniona do złożenia dyspozycji przelewu.

Nadto, mając na uwadze przedłożone przez stronę powodową dokumenty z biura podróży, bilety lotnicze i kolejowe, bilety wstępu, potwierdzenia wizyty lekarskiej oraz zeznania świadków P. H., K. R., C. W., J. C., I. P., a także M. R.

oczywistym było, iż w dniu 13 września 2011r. prezes zarządu pozwanej nie miał fizycznej możliwości stawienia się w banku.

Nie ulega również wątpliwości, że dokument zawierający polecenie przelewu nie został sporządzony przez M. R.. Świadkowie J. C. i I. P. wskazywali na fakt, iż charakter pisma i podpis nie są zgodne z tym, którym posługuje się prezes zarządu powódki. Stwierdzili również, iż wygląd odcisku pieczęci firmowej na poleceniu przelewu różni się od odcisku zwyczajowo używanej pieczętki. Decydujące znaczenie w powyższym zakresie miała jednak opinia biegłego sądowego w zakresie badania dokumentów. Po dokonanej analizie cech pisma, dysponując obszernym materiałem porównawczym – próbkami pisma pobranymi w toku postępowania, jak i pochodzącymi z dokumentów sporządzonych przed jego wszczęciem, biegły stwierdził iż podpis na przelewie nie został złożony przez M. R.. Wskazał również na brak zgodności pieczętki, używanej przez powódkę z tą, której odcisk znalazł się na poleceniu przelewu. Z uwagi na to bezspornym jest, że polecenie przelewu na kwotę 500.000 zł z konta bankowego powódki na rzecz D. M. nie zostało sporządzone przez osobę uprawnioną do dysponowania rachunkiem bankowym. W konsekwencji zatem doszło do wypłaty środków pieniężnych na rzecz osoby nieuprawnionej.

W kontekście przedłożonej umowy z dnia 22 października 2009r. niespornym jest również, że strony niniejszego postępowania łączyła umowa rachunku bankowego, uregulowana w art. 725 i następnym k.c. W myśl art. 725 k.c. przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych.

Podstawę prawną powództwa stanowi art. 726 k.c. w zw. z art. 452 k.c. Zgodnie z pierwszym z powołanych przepisów bank może obracać czasowo wolne środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym z obowiązkiem ich zwrotu w całości lub w części na każde żądanie, chyba że umowa uzależnia obowiązek zwrotu od wypowiedzenia. W kontekście brzmienia powołanego uregulowania podkreślenia wymaga fakt, iż brak zastrzeżenia dotyczącego ograniczenia obowiązku zwrotu od dokonania wypowiedzenia w umowie powoduje, że bank musi się liczyć z obowiązkiem zwrotu zdeponowanej kwoty na każde żądanie posiadacza rachunku (wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2006 r., sygn. I CSK 87/06, opubl. w Pr. Bank. 2007, nr 1, s. 21). Takie zastrzeżenie nie znalazło w umowie łączącej strony niniejszego postępowania, stąd bank miał prawny obowiązek niezwłocznego zwrotu środków na każde żądanie posiadacza rachunku - powódki.

W taki właśnie sposób należało zakwalifikować roszczenie powódki, jako roszczenie o wykonanie zobowiązania z umowy rachunku bankowego - o wypłatę środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Żądanie to jest oświadczeniem woli posiadacza rachunku, stąd też obowiązek zwrotu powstaje z chwilą dojścia oświadczenia posiadacza rachunku do wiadomości banku w taki sposób, że bank mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 k.c.). Termin "zwrot" musi być rozumiany stosunkowo szeroko, chodzi nie tylko o wypłatę do rąk posiadacza, ale także o wszelkie inne formy dysponowania rachunkiem bankowym w obrocie gotówkowym i bezgotówkowym (Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, pod red. A. Kidyby, Lex 2010). Mając zatem na uwadze brzmienie art. 63 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (t. jedn. Dz. U. 2002r., Nr 72, poz. 665 ze zm.) należało uznać, że w pojęciu zwrotu mieści się również umieszczenie określonej kwoty na koncie (jej przelanie, wpłatę) w celu umożliwienia posiadaczowi rachunku korzystania z niej.

Istotne jest jednak, by oświadczenie posiadacza rachunku zawierające żądanie zwrotu środków zgromadzonych na rachunku zostało doręczone bankowi, przed tą datą bowiem nie powstaje po stronie banku żaden obowiązek. W tym zakresie wskazać należy na skierowane przez powódkę w dniu 6 października 2011r. pismo, w którym pozwana została wezwana do zapłaty na rzecz powódki kwoty 500.000 zł poprzez wpłatę na konto o numerze (...). Zawarte w piśmie żądanie zmierzało wprost do przywrócenia możliwości dysponowania podaną sumą przez powódkę, o czym świadczą chociażby argumenty dotyczące niezbędności tej kwoty dla prowadzenia działalności gospodarczej przez powódkę.

Roszczenie o wypłatę środków zgromadzonych na rachunku bankowym przysługuje powódce w związku z faktem, że nie potwierdziła ona ich otrzymania. W myśl bowiem art. 452 k.c. zd. 1 jeżeli świadczenie zostało spełnione do rąk

osoby nie uprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie świadczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze świadczenia skorzystał. W celu zwolnienia się z zobowiązania dłużnik powinien świadczyć na rzecz wierzyciela – bezpośrednio do jego rąk albo do rąk osoby uprawnionej do przyjęcia świadczenia. Skutkiem świadczenia przez dłużnika na rzecz osoby nieuprawnionej jest niewygaśnięcie zobowiązania i konieczność spełnienia świadczenia przez dłużnika ponownie, do rąk właściwej osoby. Tego wymaga bowiem ochrona interesu wierzyciela.

Z istoty umowy rachunku bankowego wynika zobowiązanie banku względem posiadacza rachunku do przechowywania jego środków pieniężnych. Stosownie do art. 720 k.c. (znajdującym zastosowanie poprzez odesłanie zawarte w art. 845 k.c.) bank, któremu posiadacz rachunku powierzył swoje środki pieniężne, stał się ich właścicielem, zobowiązany do zwrotu posiadaczowi rachunku równowartości kwoty, na którą opiewa. W razie dokonania wypłaty osobie nieuprawnionej poszkodowanym tą czynnością jest bank, a nie osoba, która zdeponowała środki na rachunku. Zachowuje ona nadal roszczenie o ich zwrot w całości lub w części. Bank może się zwolnić ze zobowiązania wynikającego z umowy rachunku bankowego w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze świadczenia skorzystał (art. 452 k.c.) albo w razie wykazania przesłanek odpowiedzialności kontraktowej posiadacza rachunku. Z zasad ogólnych prawa cywilnego wynika, iż dłużnik (pозwany bank) powinien spełnić świadczenie do rąk wierzyciela. W razie, gdy świadczenie nastąpi na rzecz osoby nieuprawnionej, bank ponosi ryzyko polegające na tym, że będzie musiał spełnić świadczenie "po raz drugi" - na rzecz osoby uprawnionej (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 lipca 2003r., sygn. I ACa 350/03, opubl. w OSAB 2003/4/8).

Zbędne zatem było sięganie do konstrukcji roszczenia odszkodowawczego w sytuacji, w której powódce przysługiwało roszczenie o wykonanie zobowiązania. Obowiązkiem banku jest zwrot zgromadzonych na rachunku środków pieniężnych na każde żądanie posiadacza rachunku. W tym przedmiocie odpowiedzialność banku trwa aż do chwili, gdy nastąpi rzeczywiste spełnienie świadczenia, bowiem w zakresie zwrotu przechowywanych środków zobowiązanie banku ma charakter zobowiązania rezultatu, a nie starannego działania. W przypadku dokonania wypłaty pieniędzy na rzecz osoby nieuprawnionej, bank nie może uwolnić się od obowiązku wykonania zobowiązania względem posiadacza rachunku, na tej podstawie, że spełnił wymagania co do zachowania należytej staranności (art. 355 k.c.). W takiej sytuacji uprawniony z umowy rachunku bankowego posiadacz rachunku zachowuje prawo żądania zwrotu przechowywanych środków, a ewentualna odpowiedzialność odszkodowawcza banku może tylko uzupełniać obowiązek wypłaty. Konsekwencji wypłaty środków do rąk osoby nieuprawnionej nie należy zatem rozpatrywać w płaszczyźnie odpowiedzialności odszkodowawczej banku, tj. według art. 471 i nast. k.c. (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1999r., sygn. III CKN 196/98, opubl. w OSNC 2000/1/8; wyrok SN z dnia 16 stycznia 2011r., sygn. II CKN 344/00, Lex nr 52688).

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że dla oceny zasadności roszczenia powódki bez znaczenia pozostawała kwestia oceny staranności banku przy identyfikacji osoby składającej dyspozycję i przestrzeżenie procedur dotyczących realizacji dyspozycji przez pracowników pozwanej.

Ostatecznie zatem Sąd doszedł do przekonania, iż powódce przysługuje roszczenie o wypłatę środków z rachunku bankowego. Po pierwsze bowiem powódkę łączyła z pozwaną umowa rachunku bankowego, na mocy której pozwana zobowiązała się do przechowywania środków pieniężnych powódki, a także ich zwrotu na każde żądanie. Po drugie pozwana dokonała wypłaty środków na rzecz osoby nieuprawnionej, działając bez prawidłowej dyspozycji posiadacza rachunku (powódki). W związku z zachowaniem banku powódka nie utraciła jednak upoważnienia do dysponowania wskazaną kwotą. W sytuacji zatem gdy pozwana odmówiła jej wpłacenia, po stronie powodowej powstało roszczenie o zwrot wypłaconych środków. Po trzecie wreszcie powódka nie potwierdziła faktu przyjęcia świadczenia – otrzymania kwoty 500.000 zł. Nie ma również podstaw do uznania, aby powódka w jakimkolwiek zakresie skorzystała ze świadczenia spełnionego do rąk osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, to jest D. M.. To zaś skutkuje uznaniem, że spełnione zostały przesłanki z art. 452 k.c.

Reasumując, Sąd uznał żądanie powódki za zasadne w całości i zasądził na jej rzecz od pozwanej kwotę dochodzoną w pozwie.

O odsetkach od zasądzonej kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Sąd miał na uwadze okoliczność, że pismo zawierające wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanej w dniu 7 października 2011r., zaś termin zapłaty oznaczony został na 5 dni. Wobec jednak oznaczenia daty początkowej naliczania odsetek na 26 października 2011r., Sąd przyznał odsetki od zasądzonej kwoty od tej właśnie daty.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oparto na przepisach art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 k.p.c. Na przyznane od pozwanej na rzecz powódki koszty w wysokości 32.696,04 zł składa się: uiszczona opłata od pozwu w wysokości 25.000 zł (k. 9), opłata od pełnomocnictwa – 17 zł (k. 12), 7.200 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika (ustalone na podstawie §6 pkt 7 w zw. z § 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. 2002 rok, Nr 163, poz.1349 ze zm.), 118,68 zł tytułem zaliczki wykorzystanej na poczet zwrotu kosztów podróży dla świadka J. C. (k. 175, 214) i 300,36 zł tytułem zaliczki wykorzystanej na poczet wynagrodzenia biegłego (k. 174, 373).